

Összefoglaló a mezőgazdasági munkavégzésről

Jelen összefoglaló azt mutatja be, hogy milyen feltételek szerint végezhet valaki Magyarországon mezőgazdasági munkát. Így ismertetésre kerülnek az egyszerűsített foglalkoztatási jogviszony – ezen belül kiemelten a mezőgazdasági idénymunka – szabályai, továbbá a mezőgazdasági munka hagyományos munkaviszonyban történő ellátásának főbb szabályai. Bemutatásra kerül még az egyszerűsített foglalkoztatás és a közfoglalkoztatás egymáshoz való viszonya.

1. Egyszerűsített foglalkoztatási jogviszony

Bevezetésének indokai, a jogviszony célja:

Az **egyszerűsített foglalkoztatás bevezetésének célja** 2009-ben az volt, hogy a gyakorlatban **kirívó visszaéléseken alapuló alkalmi munkavállalói könyvvvel történő foglalkoztatást felváltssa** és helyébe egy új, **egyszerűsített adminisztrációval létesíthető munkaviszony szabályai** lépjenek.

Az 1997-ben létrehozott alkalmi munkavállalói könyvvvel történő foglalkoztatás a **gyakorlatban** anomáliákhoz vezetett és sok esetben, tömegesen **nem alkalmi jellegű tevékenység esetén is ezzel váltották ki az általános szabályok szerinti munkaviszonyt**, illetve a fekete munkavégzés leplezésére is használták.

A **jogalkotó célja** tehát egyfelől e **visszaélések visszaszorítására**, másfelől a munkáltatók **adminisztrációs terheinek csökkentésére** irányult, a papír alapú adminisztrációnak a gyorsabb és naprakész ellenőrzést lehetővé tevő **elektronikus bejelentési kötelezettséggel** való felváltásával, valamint a **formalizált munkaszerződés alkalmazásával**.

A mezőgazdasági sajátosságok érvényesítése miatt **külön kategóriaként szabályozásra került a növénytermesztési idénymunka fogalma** is. A mezőgazdasági termelés sajátosságai miatt (időjárásnak való kitettség, szezonális) a növénytermesztési idénymunka esetére az általánostól eltérő, **egyszerűbb és rugalmasabb szabályozás** került kialakításra.

Az egyszerűsített foglalkoztatás modellje a rugalmas foglalkoztatás egyik legális formája. A hatályos egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvény (**Efotv.**) - a foglalkoztatás egyes formáinak rugalmasabb szabályozása érdekében - **számos könnyítést tartalmaz** a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (**Mt.**) alapján történő munkavégzéshez **képest**.

Ugyanakkor az Efotv. célja az **átmeneti, idényjellegű és alkalmi munkaviszony** foglalkoztatás elősegítése, illetve az, hogy a munka esedékességéhez és a szezonális igényekhez igazítva kerülhessen sor a munkaviszony létesítésére. Az **idénymunka és az alkalmi munka kivételes** foglalkoztatási formának tekinthetők az Mt. szabályai szerint megvalósuló foglalkoztatáshoz képest. Az Efotv. szabályai ezen célok elérésére megfelelőek, önmagukban kellő ösztönzést jelentenek ahhoz, hogy ezen foglalkoztatási formák a gyakorlatban hatékonyan alkalmazhatóak legyenek.

Főbb szabályai az EfoTV-ben:

- **Az egyszerűsített foglalkoztatási jogviszony** az illetékes elsőfokú állami adóhatóság felé történő **bejelentési kötelezettség teljesítésével jön létre**, amit a foglalkoztatónak az egyszerűsített foglalkoztatott **munkavégzésének megkezdése előtt kell teljesítenie.**
- Az egyszerűsített munkaviszony létrejöttéhez **a munkaszerződést nem kell írásba foglalni, de a feleknek lehetőségük van a munkaszerződést a törvényben meghatározott minta munkaszerződés felhasználásával megkötni.**
- A minta munkaszerződés alkalmazásának **előnye**, hogy
 - a **munkáltató nem köteles munkaidő-nyilvántartást vezetni és**
 - a **munkabérről a tárgyhót követő hó 10-éig írásos elszámolást adni.**
- **Egyszerűsített munkaszerződés-minta**

Munkáltató	neve, megnevezése:		
	székhelye, lakóhelye:		
	adószáma:		
Munkavállaló	neve, születési családi és utóneve(i):		
	születési helye, ideje:		
	anyja születési családi és utóneve(i):		
	lakóhelye:		
	TAJ-száma:*		
adóazonosító jele:*			
Egyszerűsített munka jellege:	Alkalmi munka:	Mezőgazdasági idénymunka:	Turisztikai idénymunka:
Munkakör:		
Munkaviszony kezdete: év hó ... nap	Munkaviszony megszűnésének napja: év hó.... nap
Alkalmi munka esetén a ledolgozott munkaórák száma/nap (naponként)**: ...;	Rendes munkaidő: óra/nap		
Személyi alapbér (bruttó): Ft/hó vagy Ft/nap, összesen: Ft a munkaviszony teljes idejére		
Munkavégzési hely:***			
Kelt:, év hó nap		
..... munkáltató	 munkavállaló	

- **Bejelentési módok:**
 - előzetes regisztrációt követően **ügyfélkapun keresztül** a T1042E nyomtatvány kitöltésével,
 - „okos” telefonra **ingyenesen letölthető alkalmazás segítségével** (<https://ugyintezes.magyarorszag.hu/szolgaltatasok/efo.html>, vagy
<http://www.nisz.hu/hu/efo2015>, vagy
<https://itunes.apple.com/hu/app/egyszerusített-foglalkoztatás/id734458840?mt=8>),
 - **telefonos ügyfélszolgálaton keresztül** (185-ös szám hívásával <http://1818.hu/foglalkoztatás-bejelentés-185>).

- Az adóhatóság részére teljesített **bejelentés esetleges visszavonására és módosítására**
 - az egyszerűsített foglalkoztatás **bejelentését követő két órán belül**, vagy
 - ha a bejelentésben foglaltak szerint **a foglalkoztatás a bejelentés napját követő napon kezdődne** (*de pl. eső miatt elmarad*), vagy ha a bejelentés **több napra vonatkozott**, (*de pl. a második vagy harmadik nap elmarad a munka*) akkor **az érintett napon délelőtt 8 óráig van lehetőség.**

- **Mezőgazdasági és turisztikai idénymunka** esetében **a közteher mértéke 500 Ft naponta**, míg alkalmi munka esetén 1.000 Ft naponta **munkavállalónként.**

- **A közteher megfizetésével nem terheli a foglalkoztatót** társadalombiztosítási járulék, szakképzési hozzájárulás, egészségügyi hozzájárulás, rehabilitációs hozzájárulás, valamint adóelőleg - levonási kötelezettség. Azonban az egyszerűsített foglalkoztatással kapcsolatos **bevallási kötelezettség alól nem mentesül**, amit – a közteher-fizetési kötelezettséggel egyező időpontig – szintén a tárgyhót követő hó 12-ig elektronikusan a 1608 nyomtatványon kell megtennie.

- Az egyszerűsített jogviszony keretében alkalmazott munkavállaló
 - **nem minősül** a társadalombiztosítási szempontból **biztosítottnak**,
 - **nyugellátásra, baleseti egészségügyi szolgáltatásra**, valamint **álláskeresői ellátásra** szerez jogosultságot. A **nyugellátás** számításának alapja napi **500 forint közteher esetén (így mezőgazdasági idénymunkánál) 1370 forint/nap**, napi 1000 forint vagy azt meghaladó közteher esetén 2740 forint/nap.

- **Az egyszerűsített foglalkoztatás fajtái:**
 - **mezőgazdasági** és turisztikai idénymunka, vagy
 - alkalmi munka.

- **mezőgazdasági idénymunka:** a növénytermesztési, erdőgazdálkodási, állattenyésztési, halászati, vadászati ágazatba tartozó munkavégzés, továbbá a termelő, termelői csoport, termelői szervezet, illetve ezek társulása által a megtermelt mezőgazdasági termékek anyagmozgatása, csomagolása - a továbbfeldolgozás kivételével - feltéve, hogy azonos felek között a határozott időre szóló munkaviszony időtartama nem haladja meg egy naptári éven belül a százhusz napot.

- **idénymunka:** az Mt. 90. § c) pontjában meghatározott feltételeknek megfelelő munka. Mezőgazdasági idénymunka esetén az év adott időszakához vagy időpontjához kötődőnek kell tekinteni az olyan munkavégzést is, amely az előállított növény vagy állat biológiai sajátossága miatt végezhető el kizárólag abban az időszakban vagy időpontban.

- Az egyszerűsített munkaviszony keretében a **mezőgazdasági idénymunka** lehetővé teszi a mezőgazdasági ágazatban foglalkoztatók számára, az időjáráshoz vagy szezonhoz kötött munkák esetében a megnövekedett **élő munka igényének rugalmas, gyors, legális** kielégítését. A munkáltató akár **120 napig egybefüggően is** foglalkoztathat mezőgazdasági idénymunka keretében.
- A foglalkoztató részére a **mezőgazdasági idénymunkánál** a törvény **létszámkeretet nem határoz meg**, míg naponta alkalmazható alkalmi munkások számát a főállású foglalkoztatottak létszámától teszi függővé.
- Egyszerűsített foglalkoztatás céljára létesített jogviszonyban az **alaplábér**
 - legalább a **kötelező legkisebb munkabér** 85%-a, azaz 2017-ben nettó 623 Ft/óra, míg
 - a „**szakképzett**” **minimálbér** a garantált bérminimum 87%-a, azaz 2017. évben nettó 806 Ft/óra.
 - A minimálbér biztosítása szempontjából a **napi 8 órás munkaidő az irányadó.**
- **Harmadik országbeli állampolgár** – a bevándorolt, vagy letelepedett jogállású személy kivételével – **kizárólag mezőgazdasági idénymunka keretében** foglalkoztatható **egyszerűsített foglalkoztatási jogviszonyban**, melyhez a Taj számot és az adóazonosító jelet igazoló hatósági bizonyítványt be kell szereznie az állami foglalkoztatási szervén keresztül. A Kormányrendeletben meghatározott mentességi esetek kivételével azonban a harmadik országbeli állampolgár **csak kétféle engedély alapján foglalkoztatható:**
 - **munkavállalási engedély alapján**, melyet a munkáltató kérelmére állít ki az állami foglalkoztatási szerv; vagy
 - **összevont tartózkodási engedély alapján**, melyet a harmadik országbeli (vagy bizonyos esetekben a munkáltató) kérelmére az idegenrendészeti hatóság állít ki.

Az egyszerűsített foglalkoztatásra vonatkozó szabályozás az Mt-ben – általános munkaviszonyhoz képest eltérések:

Az **Mt. külön fejezetben (XV. fejezet)** rendelkezik a munkaviszony egyes típusaira vonatkozó különös szabályokról. Ezen belül a 89. címben szabályozza az **egyszerűsített foglalkoztatásra irányuló munkaviszonyt.**

- **Nem létesíthető egyszerűsített foglalkoztatásra jogviszony,**
 - ha a felek között már munkaviszony áll fenn,
 - **a munkaszerződés nem módosítható** annak érdekében, hogy a foglalkoztató a munkavállalót egyszerűsített foglalkoztatás keretében alkalmazza, továbbá a közszolgálati tisztviselők, valamint közalkalmazottak **alaptevékenységébe tartozó feladatai ellátására** sem létesíthető egyszerűsített foglalkoztatási jogviszony.
- **A pótlékok megegyeznek az Mt. szerint általánosan fizetendő pótlékok mértékével. Főbb esetek:**
 - éjszakai munkavégzése után **15 %-os éjszakai pótlék** jár,
 - a **napi 8 órát meghaladó** munkavégzése esetére **50 %-os pótlék**, vagy szabadidő (de a szabadidő kiadás egyszerűsített foglalkoztatás esetén a gyakorlatban szinte kizárt),
 - **munkaszüneti** napi munkavégzés esetén **100%-os pótlék.**

Szabályozásra kerül az is, hogy mely **Mt. szabályok nem alkalmazhatók** egyszerűsített foglalkoztatási jogviszonyban, amelyek ezen munkaviszony átmeneti jellegével indokolhatóak:

- a munkaszerződéstől nem lehet **elállni** [Mt. 49. § (2) bek.],
- nincs mód a munkaszerződéstől **eltérő foglalkoztatásra** (Mt. 53. §),
- **vétkes kötelezettségzegés** esetére nem alkalmazható a munkavállalóval szemben hátrányos jogkövetkezmény (Mt. 56. §),
- a távollévő munkavállaló visszatérésekor a **bérkorrekció** nem kötelező (Mt. 59. §),
- nem kötelező a részmunkaidő és a határozott idejű foglalkoztatás tekintetében a munkavállalókat tájékoztatni az **üres álláshelyekről**, illetve a munkáltató nem köteles **részmunkaidőben** foglalkoztatni kérelmére a 3 évesnél fiatalabb gyermekét gondozó munkavállalót (Mt. 61. §),
- a munkaviszony **megszűnésekor** a munkáltató nem köteles a munkaviszony végén az előírt **igazolások**at kiadni (Mt. 80. §),
- a munkáltató nem köteles a munkavállaló munkájáról **értékelést** adni a munkaviszony végén (Mt. 81. §),
- nincs határideje a **munkaidő-beosztás előzetes közlésének** [Mt. 97. § (4)-(5) bek.],
- nem érvényesülnek a vasárnapra, illetve munkaszüneti napra történő **munkaidő-beosztás korlátai** (Mt. 101. §),
- nem alkalmazandók a **szabadság kiadására** vonatkozó rendelkezések (Mt. 122-124. §), ugyanakkor a munkaviszony megszűnésekor a természetben igénybe nem vett, időarányos szabadságot meg kell váltani (Mt. 125. §),
- nem jár **betegszabadság, szülési szabadság, fizetés nélküli szabadság** (Mt. 126-133. §),
- nem korlátozott az azonos felek közötti **határozott** idejű munkaviszony **ismételt** létesítése, vagy meghosszabbítása [Mt. 192. § (4) bek.],
- nem alkalmazandók a **vezető állású munkavállalókra** vonatkozó speciális rendelkezések (Mt. 208-211. §),
- a munkáltató munkaidőkeret vagy elszámolási időszak hiányában is alkalmazhat **egyenlőtlen munkaidő-beosztást**,
- minta-munkaszerződés (lásd 2010. évi LXXV. törvény melléklete) alkalmazása esetén nem kell alkalmazni a **munkaidő-nyilvántartására** és az **írásos munkabér elszámolásra** vonatkozó előírásokat [Mt. 134. § és 155. § (2) bek.].

2. Munkaviszonyban végzett mezőgazdasági idénymunka

Lehetőség van arra is, hogy mezőgazdasági idénymunkát a munkavállaló „hagyományos” munkaviszony keretében végezzen. Ekkor az **Mt. általános szabályai** irányadók.

A jogviszony létesítése:

- Ellentétben az egyszerűsített foglalkoztatás keretében történő munkavégzésnél írtakra, az általános munkajogi szabályok szerint a munkaviszony **kizárólag munkaszerződéssel** jön létre, nincs egyéb munkaviszony létesítési jogcím (nincs munkaviszony munkaszerződés nélkül)
- A munkaszerződést **írásba kell foglalni**. Az írásba foglalás elmulasztása miatt a munkaszerződés érvénytelenségére csak a munkavállaló - a munkába lépést követő harminc napon belül - hivatkozhat.

A határozott idejű munkaviszony:

Mivel a mezőgazdasági idénymunka az év meghatározott időszakához vagy időpontjához kötődő mezőgazdasági munka, ezért a felek a munkaviszonyt általában **határozott időre** kötik.

- A határozott idejű munkaviszony tartamát **naptárilag vagy más alkalmas módon** kell meghatározni (mivel az Mt. a határozatlan idejű jogviszonyt tekinti általánosnak, ezért külön ki kell kötni a határozott időt a munkaszerződésben). A határozott idő lejártá a munkaviszonyt **automatikusan megszünteti** (ilyenkor tehát nem kell felmondási időt biztosítani, nincs felmondási védelem, végkielégítés, vagy indokolási kötelezettség).
- A határozott idejű munkaviszony tartama az **öt évet nem haladhatja meg**.
- Ha a munkaviszony létesítéséhez **hatósági engedély szükséges (pl. harmadik országbeliek idénymunka-vállalása)**, a munkaviszony legfeljebb az engedélyben meghatározott tartamra létesíthető.

Jogviszony megszüntetése:

- A munkaviszony megszüntetését **indokolni** kell, amelyből a megszüntetés okának világosan ki kell tűnnie.
- A **munkáltatónak** az Mt. alapján lehetősége van arra, hogy a határozott idejű munkaviszonyt is megszüntesse **felmondással**
 - a felszámolási- vagy csődeljárás tartama alatt, vagy
 - a munkavállaló képességére alapított okból, vagy
 - ha a munkaviszony fenntartása elháríthatatlan külső ok következtében lehetetlenné válik.

Ebben az esetben **mellőzni** kell azt a korábbi rendelkezést, amely szerint a munkáltatónak **egyévi**, vagy ha a határozott időből még hátralévő idő egy évnél rövidebb a **hátralévő időre jutó átlagkeresetet** megfizesse.

- A határozott idejű munkaviszonyának felmondását a **munkavállaló** is köteles megindokolni. A felmondás **indoka** csak olyan ok lehet, amely számára a munkaviszony fenntartását lehetetlenné tenné vagy körülményeire tekintettel aránytalan sérelemmel járna.

Munkáltató munkaviszonnal kapcsolatos feladatai:

- **társadalombiztosítási járulék, szakképzési hozzájárulás, egészségügyi hozzájárulás, rehabilitációs hozzájárulás, valamint adóelőleg-levonási kötelezettség** terheli,
- **a közteher-fizetési kötelezettségről bevallási kötelezettség** terheli, amit a tárgyhót követő hó 12-ig kell megtennie,
- az Art. szabályai szerint a foglalkoztatott személyes adatain túl a **munkaviszony kezdetét és végét, továbbá a munkaviszony meghatározott adatait be kell jelentenie** a NAV-nak elektronikus úton vagy az erre a célra rendszeresített nyomtatványon. A bejelentésnek szigorú határideje van:
 - a biztosítás **kezdetére** vonatkozóan legkésőbb a biztosítási jogviszony első napján, a foglalkoztatás **megkezdése előtt** kell teljesíteni,
 - a jogviszony **megszűnését** közvetlenül követő **8 napon belül** kell teljesíteni.

Elmondható, hogy a mezőgazdasági munkavégzés munkaviszonyban történő ellátása tehát egy **kevésbé rugalmas, több adminisztrációt igénylő** foglalkoztatási forma, amely mind a jogviszony létesítésében, mind a megszüntetésében, mind pedig a munkáltatót terhelő bejelentési kötelezettségeknél megmutatkozik. Ugyanakkor az öt éves felső korlátot is figyelembe véve, **hosszabb időre biztosíthat foglalkoztatást** az egyszerűsített foglalkoztatási jogviszonyhoz képest.

3. Az egyszerűsített foglalkoztatás (mezőgazdasági munka) közfoglalkoztatáshoz való viszonya

Az egyszerűsített foglalkoztatásban - a jelen esetben mezőgazdasági idénymunkában - való részvétel **biztosított a közfoglalkoztatásban résztvevők számára** is 2015. július 13-tól. Amennyiben a településükön erre lehetőség van, az állami foglalkoztatási szerv egyszerűsített foglalkoztatásba közvetítheti a közfoglalkoztatottakat.

- Bármely **munkáltató** – pl. őstermelő – amennyiben az Efo tv. szerint kíván munkavállalót foglalkoztatni a következő évre vonatkozó munkaerőigényét minden év október 31-éig **bejelentheti** a tervezett foglalkoztatás helye szerint **illetékes megyei kormányhivatal részére**. *(A bejelentés megtétele nem kötelezettség, elmaradása nem jár jogkövetkezménnyel, de a közfoglalkoztatás tervezésénél segítséget jelent a BM részére.)*
- **A munkáltató ezt a munkaerőigényét** május 1-je és október 31-e között annak a településnek **a polgármesterénél is bejelentheti**, ahol a tervezett foglalkoztatás helye található. *(A polgármester a bejelentést követően haladéktalanul értesíti a járási foglalkoztatási szervet az egyszerűsített foglalkoztatási munkaerőigényről.)*
- A **megyei kormányhivatal** minden év november 30-áig **továbbítja a BM részére** az összesített egyszerűsített foglalkoztatási igényeket.
- A **BM** a következő évi **közfoglalkoztatás megtervezésekor** figyelembe veszi a megyei foglalkoztatási szerv által megküldött egyszerűsített foglalkoztatásra vonatkozó előrejelzést. A közfoglalkoztatásért felelős miniszter a tervezés során biztosítja, hogy a **közfoglalkoztatás ne akadályozza az egyszerűsített foglalkoztatást**.
- A közfoglalkoztatott a **közfoglalkoztatás időtartama alatt** egyszerűsített foglalkoztatás formájában **részt vehet** alkalmi munkában, **mezőgazdasági idénymunkában** a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény (Kftv.) által engedélyezett **120 napos időkorláton belül**.

A közfoglalkoztatás, valamint az egyszerűsített foglalkoztatás - különösen a május 1-je és október 31-e közötti mezőgazdasági és más szezonális munkák idején - egymásnak **konkurenciát jelentenek** a munkaerőpiacon. Ennek elkerülése érdekében került sor a Kftv. módosítására, amely már szabályozza a **fizetés nélküli szabadság** engedélyezését **120 nap időtartamú határozott idejű munkaviszony létesítése céljából** és a fent említett munkaerőigény bejelentését (Kftv. 2. § (3a) és (3d)-(3f) bekezdések).

Ezzel egy időben a Kftv-ben szabályozott közfoglalkoztatásból **kizáró okok köre kibővült**, ugyanis az egyént **3 hónap időtartamra ki kell zárni** a közfoglalkoztatásból, amennyiben az egyszerűsített foglalkoztatás keretében felajánlott **munkát nem fogadja el**.

A jogszabály-módosítás a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküli ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (Ft.) is érintette, ugyanis **90 napról 120 napra növekedett** az az időtartam, amely alatt a közfoglalkoztatott **rövid idejű keresőtevékenységet** létesíthet (így pl. mezőgazdasági idénymunkában vehet részt), ezen időszak alatt a közfoglalkoztatási jogviszonya **szünetel**.

Készült: Budapest, 2017. március 30.